

Cristian Stamatoiu

„Lanțul slăbiciunilor”

comunicaționale

in lumea lui Caragiale și în cea de azi

© Editura EIKON

București, Str. Smochinului nr. 8, sector 1
cod poștal 014605, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării
Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-711-713-4

Coperta I, pe baza unei fotografii artistice de Cristian Stamatoiu
Coperta IV, cu o grafică de Marius Damian („Doctoru”),
din colecția autorului de carte

Editor: Valentin Ajder

Cristian Stamatoiu

DR. CRISTIAN STAMATOIU

Capitolul I

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

„Lanțul slăbiciunilor” comunicaționale în lumea lui Caragiale și în cea de azi

Capitolul II

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul III

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul IV

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul V

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul VI

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul VII

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul VIII

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

Capitolul IX

„Lanțul slăbiciunilor” - o abordare interdisciplinară

CUPRINS

DR. CRISTIAN STAMATOIU	7
Capitolul 1	
Introducere: Caragiale – textura unei actualități pe care nu am depășit-o încă.....	13
Context	13
Pre-text.....	23
Text.....	26
Inter-text și sub-text.....	32
Capitolul 2	
De la fizionomia, la... „ficsionomia” comunicării	36
Capitolul 3	
Emitătorul „ambetat”	44
„Particulerul” și „Vocea Patriotului Național”	44
„Simt enorm și vază monstruos” prin... micul ecran.....	50
Capitolul 4	
Mesajul „scris adânc” și figurile mentalului „rău bolnav” ...	62
Figurile <i>divergenței</i>	66
Paronimie propriu-zisă și prin atracție → <i>psihositații</i> de comunicare <i>deviantă</i>	67
Etimologie populară → <i>psihositații</i> de comunicare <i>fantasmagorică</i>	90
Figurile <i>contradicției</i>	136
Antonimie → <i>psihositații</i> de comunicare <i>antitetice</i>	137
Figurile <i>redundanței</i>	150
Omonimie → <i>psihositații</i> de comunicare <i>tautologică</i>	152
Sinonimie → <i>psihositații</i> de comunicare <i>pleonastică</i>	185

Figurile <i>intermitenței</i>	200
Anacolut → <i>psihosituații</i> de comunicare <i>discontinuuă</i>	200
Capitolul 5	
<i>Referentul</i> deversat „negreșit” în Canalul de comunicare.....	244
Capitolul 6	
<i>Receptorul</i> „turmentat” și închiderea agravantă a încă unui circuit comunicațional.....	254
Capitolul 7	
De natura (i)mundi caragialiesnsis	260
„Treaba” și „grijile” statului.....	261
„O mână de politicaștri”	265
„— ...din punctul de vedere economic, stăm rău. / — Bravo!”	274
„Reperarea onoarei” prin justiție	294
„Amploiatul” de la „biuroul” de „canțelarie”	313
„Într-o soțietate fără moral și fără prințip...”	320
„Rromânul verde” – inamicii și omologii săi.....	331
„Europa d-tale...”	336
Capitolul 8	
Caracterul peren, dar și perfectibil, al concluziilor la „Caragialume”	344
Bibliografie	352
ANEXE	368

DR. CRISTIAN STAMATOIU

(URL: cstamaty@uat.ro)

Membru UNITER și titular al cursului de Istorie a teatrului la Universitatea de Arte din Tîrgu Mureș și fost titular de lectorat de Limbă și civilizație română la Universitatea din Strasbourg (Franța), a abordat de la început mijloacele antropologiei culturale în discursul său de critic și istoric literar-dramatic ce a dezvoltat bilingvismul româno-francez.

După ce a oferit o „geografie” a mentalului creativ în cazul lui Marin Sorescu (*Cariul din limba de lemn* – 1995), s-a afirmat ca și „caragialeolog” în continuarea „școlii critice” a regretatului profesor universitar V. Fanache (Cluj-Napoca).

Titluri de cărți, precum: *I. L. Caragiale și patologiile mass-media* (1999) și „*Caragialumea*” – *matrice și prefigurare* (2003), cât și o pleiadă de articole publicate în țară și străinătate, au evidențiat original actualitatea operei lui I. L. Caragiale. Demersul critic s-a efectuat prin compararea structurilor lingvistice deficitare ale personajelor lui Caragiale și cele ale contemporanilor noștri, demonstrându-se că salturile tehnologice din ultimul secol nu au condus și la ameliorarea caracterului uman, ba dimpotrivă. În acest context, autorul a lansat și un concept critic ce surprinde consubstanțialitatea universului caragalian, dar și complicitatea sa cu orice realitate care cultivă *selecția negativă a valorilor*: „Caragialumea”.

Valorificându-și statutul de scriitor bilingv româno-francez, autorul a publicat lucrarea în 2015: *Etimologii populare „francofone” în dramaturgia românească / Des fausses étymologies „franco-aphones” dans la dramaturgie roumaine*. Pe parcursul ei sunt

CAPITOLUL 1

INTRODUCERE: CARAGIALE – TEXTURA UNEI ACTUALITĂȚI PE CARE NU AM DEPĂȘIT-O ÎNCĂ

Context

Orice cetățean român ar putea, cel puțin o dată pe zi, să-și numească una din experiențele sale printr-un citat din I. L. Caragiale. Și, de multe ori aceasta chiar se întâmplă, într-atât de profund este asimilată opera maestrului în mentalul colectiv, chiar dacă nu mai putem vorbi serios de o largă și profundă cunoaștere a ei¹. Recurgerea la uneltele umorului caragialian a ajuns chiar să devină un loc comun, anumite citate formând astăzi un fel de patrimoniu cultural de extracție livrescă ajuns să circule... oral. O astfel de notorietate a fost atinsă ca urmare a demersurilor criticii moderne²

¹ Fenomen vizibil cu precădere după ce opera I. L. Caragiale a fost scoasă din materia Examenului de Bacalaureat începând cu sesiunea 2008: „Comisia de profesori care a conceput subiectele pentru această probă a ignorat unii dintre marii clasici ai literaturii românești. Este vorba, printre alții, despre *I.L. Caragiale*, Ion Creanga, G. Călinescu, Marin Preda, George Bacovia, Nichita Stănescu, George Coșbuc, Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu, Octavian Goga, Marin Sorescu, Camil Petrescu, Gelu Naum, Ion Barbu, Vasile Voiculescu, Eugen Ionescu, Emil Cioran, Mateiu Caragiale (...), Garabet Ibrăileanu.”, ajungându-se în situația în care ca importanță „Eminescu (este – n.n.) la egalitate cu Dinescu, dar depășit de Cărtărescu”..., în: George Tătăță, „Scheele (Johnatan – n.n.) în loc de Caragiale”, *Ziua*, nr. 4230 din 13 mai 2008, rubrica „Eveniment”, p. 1.

² „Rădăcinile criticii de viziune se regăsesc în acest caz la G. Călinescu, în antologicul său eseu *Domina bona*, pentru ca apoi B. Elvin (prin *Modernitatea*

de după anii '60, dar și în urma conștientizării posterității asupra caracterului etern-valabil al *corpului Caragiale*. Desigur, în urma suprapunerii de-a lungul istoriei între ficțiunea literară și realitățile în desfășurare. Cele două filoaane au fuzionat, conducând natural la un reflex unanim acceptat și intens folosit astăzi. Dintre simptomele acestei legitimări (auto)critice putem menționa în ultimul timp o evidentă ofensivă caragialiană, dincolo de interfețele teatrului, literaturii și jurnalismului, spre spectacologia operei, a radioului și a... micului spre tot mai marele ecran al televiziunii.

Mult mai semnificativ ni se pare, deci, materializarea moștenirii sale în spațiul parateatral. De exemplu, în 19 decembrie 2010, se inaugura strategic în fața Teatrului Național „I. L. Caragiale” din București, deci vizavi de Piața Universității și Troiță, grupul statuar „Caragialiana – Căruța cu paiațe”, realizat de sculptorul Ioan Bolborea. Ansamblul statuar cuprinde șaisprezece personaje cărora li se adaugă statuia autorului lor³: Mița, Veta, Zița, Farfuridi, Brânzovenescu, Cetățeanul Turmentat, Goe, Zoe, Mam’Mare, Chiriatic, Rică Venturiano, Mamița, Trahanache, Cațavencu, Pristanda, cu toții martori, după inaugurare, la continuarea șirului de evenimente gen „atacat palme picioare piața endepedenți” (I.L.C., 1899, *Telegrame*). În aceeași gamă se înscrie și detronarea aproape simbolică de către primăria Ploieștiului (în 2012 – cu ocazia împlinirii Centenarului de la moartea dramaturgului și a 160

clasicului *Caragiale*, EPL, București, 1967) să declare deschis sezonul de vânătătoare a actualității din *rezervația Caragiale*. Așa s-a petrecut despărțirea fără regrete de *tradiționalul Caragiale* (...), această moștenire culturală fiind adusă la maturitate de Vasile Fanache, Mircea Iorgulescu, sau Florin Manolescu, pentru a fi dezvoltată astăzi de o pleiadă pe cale și ea să se clasicizeze, din care spicuim pe Liviu Papadima, Gelu Negrea...”, în: Cristian Stamatou: *I. L. Caragiale și patologiile mass-media*, Editura „Academos”, Târgu-Mureș, 1999, p. 6

³ „Se inaugurează «Căruța cu Paiațe», din fața Teatrului Național”, în: EVZ.ro, <http://www.evz.ro/detalii/stiri/se-inaugureaza-caruta-cu-paiate-din-fata-teatrului-national-16107.html#ixzz2AYhls7EC>, la 18.12.2010.

de ani de la nașterea sa) a... *Statuii libertății*⁴ printr-un un grup statuar dedicat de Radu Ciobanu ploieșteanului Caragiale. Noul peisaj citadin îl înfățișează pe scriitor în centrul ansamblului, stând pe o bancă, în fața unui felinar cu lumină tot din bronz... „În jurul dramaturgului (...) alte patru personaje din schița *D-I Goe*, respectiv mamița, mam’mare, tanti Mița și, desigur, Goe.”⁵, cu toții îmbogățind panorama ce s-ar putea admira într-o altă noapte de vară de la una din ferestrele de la Grand Hôtel „Victoria Română”, desigur dacă acesta ar mai exista...

În contextul general favorabil revalorificării îndeosebi regi-zorale a scenei lirice, *Scrisoarea pierdută* a cunoscut, după atâtea variante, și o montare la Opera Română, datorită viziunii muzicale a lui Dan Dediu, transpusă scenic de Ștefan Neagrău cu decorurile Vioricăi Petrovici. Premiera ce a avut loc în 16 decembrie 2012 a suscitat inevitabile comentarii de circumstanță⁶, biografiste⁷, intelectualiste⁸, precum și unele foarte colorate, oarecum în ton cu ineditul situației culturale, dar nepotrivite din punctul de vedere al decorului alb-negru cu trimiteri mediatice: *De pe scena Operei Române a mirosit a mititei*⁹ și *Dedicație pentru alegeri: premiera*

⁴ Amintind de evenimentele *Republicii din Ploiești* și de „revoluția” lui Conu’ Leonida (I.L.C., *CLFR*, 1880, I).

⁵ http://adevarul.ro/locale/ploiesti/statuia-libertatii-inlocuita-monumente-opera-caragiale-1_50ad77797c42d5a66395_b349/index.html, la 24.01.2012.

⁶ Dan Boicea, „Pentru prima oară, „O scrisoare pierdută”, pusă pe muzică la Operă”, *Adevărul.ro*, http://adevarul.ro/cultura/arte/pentru-oara-o-scrisoare-pierduta-pusa-muzica-opera-1_50c4afeb596d720091d912_ce/index.html, la 9.12.2012.

⁷ Magdalena Popa Butuc, „Premieră absolută cu „O scrisoare pierdută” la ONB”, *Cotidianul.ro*, <http://www.cotidianul.ro/o-poveste-cu-zevzeci-si-zombies-compusa-de-dan-dediu-201560/>, la 7.12.2012.

⁸ Doina Uricariu, „O scrisoare pierdută și opera postmodernă”, <http://www.cotidianul.ro/o-scrisoare-pierduta-si-opera-postmoderna-204017>, la 02.06.2013.

⁹ Cezar Paul Bădescu, în: *Adevărul.ro*, http://adevarul.ro/cultura/arte/video-Si-galerie-foto-depe-scena-operei-romane-mirosit-mititei-1_50cf36c-

operei cabaret politic după „O scrisoare pierdută”¹⁰. Din acest ultim articol ținem să cităm dintr-o confesiune critică a muzicianului de talie internațională, Dan Dediu¹¹, care încearcă aici să concentreze în câteva cuvinte cele 600 de pagini ale partiturii și libretului exact la intersecția dintre ficțiune și realitate:

„Conduceam mașina într-un trafic infernal din București și am dat drumul la radio pe canalul România Muzical. Se transmitea un tango de Piazzola. Într-o fracțiune de secundă mi-am dat seama: Țsta e Tipătescu! Restul a venit aproape de la sine: Trahanache, uns cu alifile ritmurilor și inflexiunilor melodice balcanice; Cațavencu, versatil și alunecos într-un registru ce trece de la hora lungă și romanță la habaneră și French can-can; Farfuridi, cu dublura sa Brânzovenescu, pendulând între bossa nova și peșrev turcesc; Cetățeanul turmentat, luând în piept talazurile fanfarei moldovenești; Pristanda, fante de cartier cu năduf de musical hollywoodian; Dandanache, un OZN politic arhetipal muiat în sos de vin folcloric, cu un iz suspect de manea, dar cu pretenții și reușită de simfonie; mulțimea – o oaste de zezeci chiuind și chefuind de zor. Și, bineînțeles, Zoe: platoșă mândră de bolero, ascunzând însă o oază de omenesc, de iubire și suferință sub chipul unui vals trist.”¹²

Tot aspectul muzical, dar reprezentat de această dată de Beethoven, Bizet, Enescu, ori de curentul *New Age*, a constituit elementul unificator cu spectacolul de teatru coregrafic al lui Gigi

c596d7200910de9f3/index.html, la 17.12.2012.

¹⁰ *Ibidem*, http://adevarul.ro/cultura/arte/video-dedicatiepentru-alegeri-premiere-operei-cabaret-politic-o-scrisoare-pierduta-1_50c202ffa13fb28bd7c56e8e/index.html, la 7. 12.2012.

¹¹ „Premiere newyorkeze cu comozitorul Dan Dediu”, *Cotidianul*, <http://www.cotidianul.ro/premiere-newyorkeze-cu-compozitorul-dan-dediu-218709>, la 7.08.2013.

¹² *Idem* cu nota 10.

Căciuleanu, *D'ale noastre*¹³, prezentat Sala Mare a TNB în deschiderea Festivalului Național de Teatru 2012, pentru ca în încheierea *Anului Caragiale* să aibă loc pe scena Operei din Iași, ce aniversa și 55 de ani de balet, premiera cu *D'ale carnavalului*¹⁴. Acest spectacol de balet ar putea constitui foarte bine o a treia cale între viziunea lui Dan Dediu și aceea a lui Gigi Căciuleanu, deoarece muzica de tip clasic a fost înlocuită cu „înlocuită cu romanțe și muzică lăutărească. Nici costumele nu au amintit de baletul clasic, totul fiind adaptat epocii lui Caragiale”¹⁵.

Dar cea mai acută sincronizare dintre opera caragialiană și circuitul politico-mediatic pe care îl reflectă de peste un secol a constituit-o însă montarea (tot în *Anul Caragiale*) a unui spectacol de către Circul „Globus” în colaborare cu actori bucureșteni de renume la... grădina „Union”. Adică, „Iunionul” lui Jupân Dumitrache, unde: „Ne punem la o masă, ca să vedem și noi comediile alea de le joacă Ionescu” și din care „nu înțelegem nimica” (I.L.C., *ONF*, 1879, I,1). Spectacolul intitulat *D'ale bibicilor lui Caragiale*¹⁶ propunea o fuziune aproape postmodernă între fragmente din Comedii și o înșiruire de momente funambulești coborâte parcă din „tabla de

¹³ Magdalena Popa Buluc, „Festivalul Național de Teatru a început la București. Al matala, Caragiale”, *Cotidianul*, <http://www.cotidianul.ro/al-matala-caragiale-198135>, 26.10.2012, reactualizat la 7.08.2013.

¹⁴ *D'ale carnavalului*, spectacol de balet al trupei Operei din Iași, 2012. Distribuția: Sergiu Cotorobai (Nae), Roua Răuț (Mița), Monica Ailiesei (Didina), Dumitru Buzincu (Catindat), Marian Chirazi (Iordache), Bogdan Tuluc (Crăcănel) și Adrian Ciapa (Pampon), ansamblul de balet al Operei Naționale Române și elevii Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă”, secția Coregrafie. Adaptare coregrafică și muzicală după I.L. Caragiale: Ion Tugearu.

¹⁵ Ada Grăjdeanu, „«D'ale Carnavalului», în pași de balet”, *Ziarul evenimentul*, în: <http://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/Cultura/a-da-ale-carnavaluluia-in-pasi-de-balet--51455.html>, la 5.01.2013.

¹⁶ Scenariu: Vlad Gabrielescu, Alice Popescu și Noni Molete; regia: Brândușa Novac.

materii” a *Moșilor* (I.L.C., 1900, *Ibidem*) și cuprinzând următoarele momente:

„... jonglerii, echilibristică pe felinare, balet aerian, cântece și dansuri de carnaval, dar și numere de dresură de câini, porumbei, păuni albi, căprițe și tigri siberieni. Foci venite din Italia (nume propriu scris în articol cu „i” mic – n.n.!), dar și papagali din Franța vor completa show-ul.”¹⁷

O inspirație remarcabilă a avut în ceea ce privește actualitatea lui Caragiale și teleastul Adrian Ursu, care a propus pentru emisiunea sa intitulată *Secvențial* un generic antologic, la care a renunțat din păcate la reluarea emisiunii după vacanța de vară a lui 2012, mai mult ca sigur, sub presiunea unor comandamente comerciale. Emisiunea se autodefinia astfel:

„... Cât de mari sunt diferențele dintre ce a fost și ce este, cât de bine au fost învățate lecțiile istoriei, cât seamănă personajele vremurilor noastre cu personalități care au marcat cursul României? Răspunsurile nu vin singure, ci însoțite de povesti fascinante despre locuri și oameni regăsiți după zeci de ani. *Secvențial* este o emisiune de arheologie politică, așa cum nu ați mai văzut până acum.”¹⁸

Iar genericul ei pornea de la un montaj-trucaj bazat pe o secvență din *O scrisoare pierdută* (I.L.C., 1884, III, 1), așa cum este ea transpusă ea la *timingul* 1h 08’50” din filmul omonim care prelua un spectacolul antologic realizat în 1953 la Teatrului Național din

¹⁷ Monica Lungu, Piesele lui Caragiale ajung la Circul Globus, în: <http://www.evz.ro/piesele-lui-caragiale-ajung-la-circul-globus-973195.html>, la: 9 aprilie 2012. Din păcate, reușita juxtapunere în spirit caragalian de mai sus este dublată de o gafă demnă de greșelile de presă evocate de Caragiale însuși: în loc să scrie „D’ale bibilicilor...”, autoarea laută de val e de părere că spectacolul se numea: „D’ale bibilicilor...” (n.n.)!!!

¹⁸ <http://www.antena3.ro/emisiuni/read/secvențial.html>.

București „I. L. Caragiale”¹⁹. Este vorba de scena discursurilor electorale când se încadrează banca opoziției ocupată de „dăscălimea”, „moflujii” (*Ibidem*, I, 1) și „nifiliștii” (*Ibidem*, II, 1) conduși de Nae Cațavencu (filmă în prim-plan). Deodată, din rândul lor se ridică un personaj care, pe măsură ce avansează, dezvăluie sub costumul de epocă tocmai persoana realizatorului respectivei emisiuni, acesta adresându-se telespectatorilor printr-un *captatio benevolentiae* desfășurat *pro domo*, adică invitând la vizionarea secvențelor din... *Secvențial*, o emisiune de... actualități socio-politice.

Dar episodul ce ni s-a părut de departe simptomatic pentru însoțitorul nostru peste timp, Caragiale, ține de fabulistica turneului în Extremul Orient a T.N. București, nu întâmplător denumit „I. L. Caragiale”.

Turneul fusese proiectat probabil sub direcțiunea lui Andrei Șerban și realizat în timpul directoratului lui Ion Cojar (1991), în Japonia urmând să fie reprezentată *O scrisoare pierdută*. Înainte de spectacol trupa română avea mari speranțe, dar și multe incertitudini provenite din conștiința că publicul nipon format în mentalitatea și tradiția teatrului *kabuki* ar fi putut să nu aibă aderență la comedia clasicului dramaturgiei române. Însă, iată că survine o surpriză:

„Conferința de presă s-a anunțat de la început un succes prin prezența unui număr neașteptat de mare de participanți, inclusiv

¹⁹ *O scrisoare pierdută*, Studioul Cinematografic București, România, 1953, transpunere cinematografică după comedia *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale. Distribuția (în ordinea și formularea genericului, iar nu a dramaturgului – n.n.): ȘTEFAN TIPĂTESCU: Niki Atanasiu; ZAHARIA TRAHANACHE: Alexandru Giugaru; GHIȚĂ PRISTANDA, polițaiul orașului: Marcel Anghelescu; UN CETĂȚEAN TURMENTAT, Costache Antoniu; AGAMEMNON DANDANACHE: Radu Beligan; TACHE FARFURIDI: Ion Finteșteanu; IORDACHE BRÂNZOVENESCU: Grigore Vasiliu-Birlic; NAE CAȚAVENCU: Ion Talianu; IONESCU: Ion Henter; POPESCU: I. Iliescu; ZOE TRAHANACHE: Elvira Godeanu. Decoruri: Giulio Tincu; Imaginea: Andrei Feher; Sunetul: Victor Cantunari; Regizor secund: Elena Negreanu. Regia: Sică Alexandrescu și Victor Iliu. Durata: 2h 13’ 09”.

din partea unor medii care nu aveau un *target* cultural-teatral, ci mai curând politic. După o lungă rafală de întrebări, până la urmă un jurnalist și-a luat inima în dinți și a pus întrebarea capitală, el cerând să fie pus în contact cu Caragiale (!), fapt care a condus la stupoarea delegației române... Văzând că nu primește nici un răspuns, respectivul a insistat, cerând un număr de telefon, sau baremi *e-mail*-ul lui Caragiale (!)... Recuperând cu calm, românii au explicat politicos ziariștilor japonezi că autorul murise în 1912 la Berlin și că nu e un autor contemporan! Explicația a fost până la urmă acceptată, dar cu mare greutate. De ce? Pentru că media era inițial hotărâtă să afle de la Caragiale însuși ce surse a avut el în lumea politică japoneză (!!!) de a aflat și a scris atât de bine chiar înaintea presei locale despre un scandal politic care zguduia în 1991 o provincie a insulei Hokkaido...²⁰

Și pentru a sublinia o dată în plus dimensiunea universală a operei caragialiene, vom evoca aici două creații ce ilustrează cu mijloace diferite acest aspect atât de puțin evocat la noi. Este vorba de un film documentar cu ecouri din spațiul politicii franceze²¹ și, apoi, de o carte de autoimunizare la „fake-news” și demagogia din politica americană²².

Ca o completare a exemplelor de actualitate a operei caragialiene, ținem să menționăm și propria experiență legată de colajul

²⁰ Vezi: Cristian Stamatouiu, *Posibile căi de abordare în problematica traducerii lui I. L. Caragiale*, Communication Culture and Interlinguistics in Europe, Universitatea Sapienția, Tg Mureș, 27-28 mai 2011, publicat în volumul multilingv al lucrărilor sesiunii *Cultură comunicațională și relații translingvistice în Europa/Kommunikációs kultúra és transzlingvisztika Európában/Communication, Culture and Translinguistics in Europe*, Ed. Scientia Kiadó, Cluj-Napoca/Kolozsvár, 2012, pp. 312 - 313.

²¹ Vezi (vizionează la propriu!): Karl Zéro et Michel Royer, *Dans la Peau de Jacques Chirac. Quand la réalité dépasse la fiction* [În pielea lui Jacques Chirac. Când realitatea depășește ficțiunea - fr.], ediție collector cu 2 DVD, Warner Vision France, 2006, 130 min.

²² Vezi: Thomas Cathart și Daniel Klein, *Aristotel și furnicarul merg la Washington. Mic tratat de abureală politică*, Nemira, București, 2013.

*Cum a pierdut Leonida o noapte furtunoasă de carnaval*²³, realizat de noi după opera lui I. L. Caragiale, însă pe coordonate total diferite decât în cazul colajului TV, *Al matale, Caragiale* (2002), de Mircea Cornișteanu.

Copyright-ul audio și realizarea artistică a înregistrării noastre aparțin Studioului Teritorial de Radio Târgu-Mureș²⁴, care a difuzat în premieră această piesă de teatru radiofonic în data de 16 decembrie 2002 la ora 19. Emisiunea a avut un caracter festiv, ea marcând cu ocazia Centenarului nașterii lui I. L. Caragiale și reluarea, după aproape un deceniu și jumătate, a acestui tip de producții radiofonice locale. În studioul de radio au fost invitate atunci diverse personalități ce au intervenit *live*, altele fiind intervievate telefonic, pentru ca dialogurile la cald cu actorii, cu regizorul Dan Glasu²⁵ și cu autorul colajului, să puncteze finalmente acest moment special; apoi a urmat momentul mult așteptat al difuzării înregistrării *master*. Esența dramatizării provine din substanța eseului critic premergător, astfel încât scena este dominată de paturile un popor de Efimițe și „boboci” (I.L.C., 1880, *CLFR*) care receptează prin intermediul ecranului de televiziune exact știrile citate de Caragiale la vremea sa în operă, fie ea dramatică sau epică. În ciuda ecartului secular între acea actualitate și momentul receptării printr-o tehnologie contemporană nouă, nu apare nici o fractură semantică în momentul emiterii / receptării lor, mai ales că viciile de exprimare a cetățenilor, politicienilor și a oamenilor din sfera mediatică sunt de fapt aceleași.

²³ Vezi în: Cristian Stamatouiu, *I.L. Caragiale și patologile mass-media (o argumentare critică în șase tablouri, urmată în anexă de un vademecum regizoral pentru 25 de fragmente din I. L. Caragiale)*, Editura „Academos”, Tg-Mureș, 1999, pp. 43 - 77.

²⁴ Director în acel moment: d-na Mirela Moldovan.

²⁵ Actor și regizor, absolvent al Universității de Artă din Târgu-Mureș, ulterior cadru asociat al universității; în momnetul realizării piesei de teatru radiofonic era actor la Teatrul Național din Târgu-Mureș, Compania „Liviu Rebreanu”.

Afișul colajului dramatic în această versiune sonoră este, în ordinea intrării personajelor în câmpul sonor, următoarea:

„Cum a pierdut Leonida o noapte furtunoasă de carnaval
(colaj dramatic de Cristian Stamatoiu
după opera lui I. L. Caragiale)

Distribuția (în ordinea intrării în câmpul radiofonic):

Nenea Iancu Mihai Gingulescu
Amicul X Marius Turdean
Ipîngescu Ion Săsăran
Jupân Dumitrache Ion Fiscuteanu
Crainica Serenela Mureșean
Crainicul Alexandru Pavel
Farfuridi Eduard Marinescu
Cațavencu Dan Rădulescu
Iordache Nicolae Mihoc
Mița Elena Pura
Catindatul Liviu Pancu
Nae Girimea Cornel Popescu
Pampon Dan Glasu
Isnaful Gabriel Dumitraș
Conul Leonida Aurel Ștefănescu
Efimița Smara Marcu
Safta Iolanda Dain
Crăcănel Liviu Topuzu

și mult „Bobor”, un personaj colectiv.... Liliana Bodnariuc, Liliana Ceagoreanu, Adrian Guz, Mihaela Paulencu, Marina Timcu, Diana Zaharciuc, Aliona Stepanova – grupă de studenți români din Ucraina, cu toții pe atunci în anul III la Universitatea de Artă Teatrală din Tg-Mureș

Regia artistică: Dan Glasu
(Regia tehnică: Kacso Tibor)”

Oricum, destinul respectivei alcătuirii critico-dramatice axate pe patologiile mediatice în vremea lui I. L. Caragiale, dar și a noastră, se pare că va continua, o perspectivă putând să se deschidă spre transpunerea sa scenică și, poate, chiar spre prelucrarea cinematografică... O altă perspectivă ține de transformarea acestui colaj radio într-un document deja istoric, de vreme ce în momentul în care redactăm aceste rânduri amprenta sonoră a unora dintre marii actori care ne-au onorat cu arta lor s-a transformat în umbră: Ion Săsăran, Ion Fiscuteanu, Cornel Popescu, Aurel Ștefănescu..., iar clasa de „bucovineni” s-a risipit în lume, pentru că acasă la ei nu li s-a dat scena promisă în „Tratatul româno-ucrainean de bună-vecinătate” semnat în 1997.

PRE-TEXT

Așa cum ne-am exprimat în lucrările noastre anterioare asupra prezenței *constantei Caragiale* în posteritate, sunt de făcut câteva specificări preliminare, asociate cu citatele corespondente cele mai semnificative.

Conceptul în interiorul căruia se desfășoară demersul critic de față a fost enunțat de noi ca o continuare a moștenirii culturale venite dinspre Vasile Fanache²⁶ și Mircea Iorgulescu²⁷, adică termenul

²⁶ V. Fanache, *Caragiale*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984; *Ibidem* pentru ediția a doua augumentată, 1997.

²⁷ Mircea Iorgulescu, *Eseu despre LUMEA LUI CARAGIALE*, Editura „Cartea Românească”, București, 1988, reeditată (plus o *Prefață*) sub titlul original: *Marea trăncăneală*, Editura „Fundației Culturale Române”, București, 1994.